

Ægdonation – hvad går det ud på? Information til kvinder, der overvejer at blive ægdonor

*Speciallæge Peter Lundström, Fertilitetsklinikken IVF
Centrumgaden 24, 2. sal, 2750 Ballerup
Tlf. 44 60 90 20, ivf@lundstrom.dk, www.lundstrom.dk*

1. Oocytdonation
2. Hvad vil det sige at være ægdonor i Danmark?
3. Introduktion
4. Hvem kan blive ægdonor?
5. Hvad medfører en ægdonation?
6. Hvad du bør vide om opfordringer til ægdonation
7. Hvordan udvælges donorer?
8. Hvad hvis jeg ikke er egnet som donator?
9. Hvem skal så have æggene?
10. Vil modtageren af æggene få at vide, hvem ægdonor er?
11. Hvordan foregår en ægdonation?
12. Vil en sådan ægdonationsprocedure påvirke din dagligdag?
13. Hvad sker der med de donerede æg?
14. Hvad er informeret samtykke?
15. Er der andre legale og finansielle bekymringer?
16. Hvad sker der på Fertilitetsklinikken IVF i Ballerup:
17. Link

1. Oocytdonation

En kvinde, der ønsker at donere oocytter skal opfylde følgende kriterier:

1. Som hovedregel være under 35 år.
2. Have 8-10 oocytter til sig selv, hvis hun selv er i behandling.
3. Negativ HIV test.
4. Negativ hepatitis test B og C
5. Negativ syfilis test
6. Være fysisk og psykisk rask. Der må ikke være alvorlige arvelige sygdomme i familien.
7. Underskrive en ægdonationserklæring.

Efter loven med bekendtgørelser fra Sundhedsstyrelsen 2007 kan alle kvinder afgive æg. Ægdonation er anonym. Oplægning af de donerede oocytter sker senere end normalt, således at donor og recipient ikke mødes og herved får kendskab til hinandens identitet.

2. Hvad vil det sige at være ægdonor i Danmark?

Fertilitetsklinikken IVF har på baggrund af gældende lovgivning og lægeetiske regler udarbejdet følgende orientering med henblik på at informere kvinder, der ønsker at donere æg til andre kvinder, der er ufrivilligt barnløse.

3. Introduktion

Nogle par, som ønsker at få børn, har ikke mulighed herfor pga. arvelige fejl i kvindens æg, skader på hendes æggestokke efter medicinsk behandling eller simpelthen fordi, kvindens æggestokke ikke længere producerer æg af forskellige årsager. Disse par kan kun blive gravide ved at modtage æg fra en anden kvinde, såkaldt ægdonation. At blive ægdonor er en vigtig, men også meget alvorlig beslutning for den enkelte kvinde, som du derfor bør overveje alvorligt og drøfte med din partner.

4. Hvem kan blive ægdonor?

Ikke alle kvinder egner sig til at være ægdonorer. Programmerne i de forskellige klinikker er forskellige, men nogle hovedregler er der. Det drejer sig om det lovgivningsmæssige, som angiver, at det primært er kvinder under 35 år, der bør donere. Disse kvinder skal enten selv være i behandling for barnløshed eller frivilligt ønske at give æg til kvinder, der har behov for dette. Loven siger også, at donationen skal være anonym, og at en donor skal opfylde bestemte helbreds-mæssige forhold. For eksempel må hun ikke have HIV, hepatitis eller syfilis. Ligeledes er der forhold omkring sikkerheden for kvinder, der ønsker at donere æg. Klinikken, som skal behandle kvinden, skal drage omsorg for, at behandlingen bliver simpel, skånsom og sikker.

5. Hvad medfører en ægdonation?

Hvis du er villig til at donere æg, skal du acceptere flere besøg på den behandlende klinik. Disse besøg involverer gynækologisk undersøgelse, ultralydsskanninger, medicinsk udspørgen til dine tidligere sygdomme, oplysninger om arvelige sygdomme i din familie, blodprøver, celleprøve og podninger. Vi vil også gennemgå dine rettigheder og ansvar. En ægdonation kan ikke finde sted uden din skriftlige accept, og klinikken har konstateret, at der ikke er nogen medicinsk kontraindikation mod, at du afgiver æg.

Når man anvender ægdonation til at fremkalde en graviditet, medfører dette, at man skal anvende IVF-behandling - også kaldet in vitro fertilisation (IVF). Først skal du have en serie af injektioner for at stimulere dine æggestokke til at danne æg. Under denne periode på op til 10 dage, skal du ind til kontrolskanninger og blodprøver et par gange. Æggene udtages fra dine æggestokke gennem skedevæggen med en nål, der føres ud i æggestokkene. Dette foregår i lokalbedøvelse og smertestillende medicin. Efter ægudtagningen er din del af ægdonationsprogrammet slut.

De æg, du har doneret, vil så blive befrugtet af den kommende far fra det par, som har modtaget æggene. Hvis æggene befrugtes, vil de blive placeret i den kommende moders livmoder med henblik på at opnå en graviditet. Hvis hun bliver gravid og føder et barn, er denne kvinde så den lovlige moder til barnet, selvom nogle af dine gener har givet ophav til barnet. Du får heller aldrig at vide, hvad, hvor eller hvordan fødslen er sket.

6. Hvad du bør vide om opfordringer til ægdonation

De fleste fertilitetsklinikker søger om ægdonorer, og det er vigtigt at kende klinikken samt forstå, hvad klinikken tilbyder af undersøgelser, screening etc. I Danmark er det ikke lovligt at donere æg uden om en registreret fertilitetsklinik, ligesom direkte henvendelser fra et ufrivilligt barnløst par heller ikke er lovligt.

7. Hvordan udvælges donor?

Vi foretager en forhåndsudvælgelse per telefon eller via brev eller mail, og først når kriterierne her er gennemgået, kommer en evt. ægdonor til samtale på klinikken. Det er vigtigt, at man som ægdonor får forklaret hele proceduren, risici og ulemper ved behandlingen, ligesom konsekvenserne for én selv ved at deltage i et screeningsprogram for alvorlige sygdomme. Du skal ikke sættes igang med nogen form for behandling eller lignende, før du har fået alle de væsentlige oplysninger inklusive resultaterne af dine egne undersøgelser og blodprøver. Du skal have oplysninger om alle undersøgelsesresultater, ligegyldigt om du bliver ægdonor eller ej.

Du vil gennemgå en generel medicinsk undersøgelse, der også inkluderer en gynækologisk undersøgelse. Der vil blive taget blodprøver for at se dit hormonspejl etc. Ligeledes vil der blive foretaget en ultralydsskanning af dit underliv herunder æggestokke og livmoder, og ved denne undersøgelse er der selvfølgelig risiko for, at vi finder en sygdom hos dig. Hvis dette sker, skal du informeres om mulighederne for behandling af denne påviste sygdom.

Du vil gennemgå en ret detaljeret udspørgen om fysiske og psykiske sygdomme hos dig og din familie. Du vil blive spurgt om medicinforbrug, misbrug, rygning, alkoholvaner etc. Ligeledes vil du blive undersøgt for infektionssygdomme blandt andet allerede nævnte leverbetændelse, HIV og syfilis samt chlamydia.

Selvom det aldrig er påvist, at HIV kan smitte via æg, så kan man ikke være ægdonor, hvis man er i en forøget risiko for at få denne sygdom ved sin livsstil etc.

8. Hvad hvis jeg ikke er egnet som donor?

Det er helt naturligt at blive skuffet, hvis man har gennemgået en masse undersøgelser og så ikke findes egnet. Den allervæsentligste årsag til at man ikke kan anvendes er, at den klinik, som skal anvende dine æg, skønner, at der er for stor helbredsmæssig risiko for dig ved at donere æg. Ligeledes kan der være resultater fra undersøgelserne, som tilsiger, at der kan være risiko for det barn, som skal fødes.

9. Hvem skal så have æggene?

Ægdonation er en behandlingsmulighed for kvinder, der enten ikke selv kan producere æg pga. for tidlig overgangsalder eller tidligere sygdomme, som har skadet ægproduktionen og kvinder med dårlige æg, men som har normal livmoder. Andre kvinder har behov for æg, fordi de æg, de producerer af en eller anden ukendt årsag ikke er gode nok længere, ligesom ganske få kvinder med arvelige sygdomme ikke ønsker at give deres børn en arvelig sygdom. Kvinderne må ikke være mere end 45 år gamle, når de modtager æg fra en donor.

10. Vil modtageren af æggene få at vide, hvem ægdonor er?

Nej, i Danmark er kun anonym ægdonation tilladt.

11. Hvordan foregår en ægdonation?

Behandlingen foregår oftest på følgende måde, selvom hver klinik har sine egne små forskelligheder.

Efter menstruationens start og 2 ugers næsespray skal du have nogle hormoner, som stimulerer dine æggestokke til at producere op til 5-10 ægblærer (follikler). Medicinen er samme slags stof, som din egen krop producerer for at fremkalde ét æg i hver periode, men her gives de i højere doser. Ligeledes skal du komme til nogle vaginale skanninger for at se, om dine æggestokke producerer et tilfredsstillende antal æg. Man kan ved at justere medicinen opnå et passende antal æg. Denne medicin skal tages som injektioner i underhuden på maven.

Risikoen for denne stimulationsbehandling:

Du kan opleve ømhed og rødme omkring indstiksstederne. Ligeledes kan man se brystspænding, væskeophobning og hovedpine. Meget sjældent kan behandlingen udløse overstimulation, som er en farlig tilstand, der skal behandles på et sygehus. I værste fald kan det betyde store mængder væske i bughulen og brystkassen. Hvis denne tilstand mistænkes, før man giver den ægløsnende sprøjte, stoppes behandlingen straks af lægen.

Langtidsvirkningerne af medicinen skønnes at være uden betydning, selvom der har været videnskabelige arbejder, der har vist, at det kan disponere til æggestokscancer. Andre og nyere studier har vist, at det ikke er tilfældet.

Du kan selv blive gravid i denne periode af behandlingen, hvis du ikke anvender prævention i form af kondom.

Når tiden kommer (ca. efter 10 dages behandling), hvor æggene skal ud, foregår dette i en god lokalbedøvelse og med en lille mængde smertestillende medicin ind i en blodåre. Efter ægudtagningen, når du har sundet dig ½-1 time i klinikken, kan du tage hjem.

Risikoen ved ægudtagningen er meget lille, men der er beskrevet infektioner og blødning efter behandlingen.

Det er vigtigt, at det sted, man behandle dig, også følger op med en undersøgelse af dig efter 14 dage, når du igen har fået menstruationsblødning for at se, om alting nu er i orden.

12. Vil en sådan ægdonationsprocedure påvirke din dagligdag?

Ægdonation betyder, at du skal møde op på klinikken om dagen, og dette tager selvfølgelig tid, hvilket kan gå ud over dit job. Dagen for ægudtagningen kan du nok ikke gå på arbejde lige efter. Ligeledes kan du ikke have ubeskyttet samleje eller tage kraftig medicin.

13. Hvad sker der med de donerede æg?

Der er forskellige muligheder:

- Der kommer ingen befrugtning, fordi mandens sædceller ikke virker. Derfor går æggene til grunde.
- Æggene medfører ikke en graviditet, eller der indtræder en tidlig abort. Mere end halvdelen af ægdonationsbehandlingerne resulterer ikke i et barn ved netop dette forsøg.
- Kvinden, der modtager æggene, bliver gravid med et eller to fostre og gennemfører graviditeten.
- Der udvikler sig flere befrugtede æg, og nogle af disse bliver nedfrosset i op til 5 år for at blive benyttet af det samme par, som modtog æggene, i en senere behandling.

14. Hvad er informeret samtykke?

Et informeret samtykke er mere end en underskrift fra dig. Den læge, som skal behandle dig, skal både mundtligt og skriftligt forklare dig om proceduren, dens konsekvenser og eventuelle risici. Du skal have mulighed for at diskutere og stille opklarende spørgsmål til alle dele af behandlingen.

Under alle omstændigheder skal du have en forklaring på følgende:

- Hvad medfører hver enkelt delprocedure?
- Er det erfarne specialister, der behandler dig?
- Kender du risici for medicinen og procedurerne?

Du skal vide, at du kan ændre din beslutning hele vejen igennem behandlingen, og at du til enhver tid, indtil du har doneret æggene, kan trække dig ud af behandlingen.

15. Er der andre legale og finansielle bekymringer?

Kontrakter: du kan blive bedt om at underskrive en kontrakt, og dette skal først gøres efter underskrift af informeret samtykke.

Alle behandlere har pligt til at holde alle oplysninger hemmelige for andre, og alle dine oplysninger er holdt under det tavshedsløfte, en læge har afgivet.

Hvis du har doneret æg, kan disse oplysninger jf. Vævsloven, blive opbevaret i 30 år under sikre omstændigheder, som alle andre oplysninger i en medicinsk journal.

Jf. Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse af januar 2007 må der kun betales for dokumenterede faktiske udgifter i forbindelse med behandlingen og ikke noget større honorar end det, som sæddonorer får, dvs. 500 kr. pr. donation.

Forsikring: du er dækket af den almindelige Danske Patient Forsikring og speciallægens lægeansvarforsikring.

16. Hvad sker der på Fertilitetsklinikken IVF i Ballerup:

Du kan donere æg, hvis du er under 35 år gammel og ikke fejler noget. Så kan du henvende dig på Fertilitetsklinikken og komme til en indledende konsultation. Vi følger naturligvis ovenstående retningslinier mht. sikkerhed, information og økonomiske aftaler.

Du kan regne med følgende:

1. En uformel samtale og evt. blodprøvetagning og gynækologisk undersøgelse.
2. En senere konsultation med underskrift af informeret samtykke.
3. 1. skanning på 3. menstruationsdag.
4. Blodprøve på 18. - 21. cyklusdag.
5. 2. skanning på 7.-8. dag i cyklus.
6. Endnu en skanning for at fastlå ægudtagningen
7. Ægudtagningen.
8. Opfølgning 2 dage efter ægudtagningen.
9. Opfølgningen 14 dage efter ægudtagningen eller ved menstruation efter ægudtagningen.
10. 2 måneders senere opfølgning og afsluttende kontrol.

Dette udløser altså ikke noget økonomisk vederlag udover medicingodtgørelse samt transport og andre dokumenterede udgifter samt den anførte ulempegodtgørelse på 500 kr.

17. Link

www.health.state.ny.us/nysdoh/infertility/eggdonor.htm#intro

Maj 2007